

Június 29-én délelőtt, Szent Péter és Pál apostol ünnepén a Szentatyia ünnepi szentmisét mutatott be, melynek keretében a metropolita-érsekeknek szánt palliumokat is megáldotta. Beszédét két kulcsszó, az **EGYSÉG** és a **PRÓFÉCIA** köré építette.

Ferenc pápa: Mi lenne, ha többet imádkoznánk, és kevesebbet méltatlankodnánk?

E város két apostolának ünnepén két kulcsszót szeretnék megosztani veletek: egység és prófécia.

EGYSÉG Két nagyon eltérő személyt ünneplünk együtt: Péter halász volt, aki napjait az evezők és hálók között töltötte; Pál művelt farizeus volt, aki zsinagógákban tanított. Amikor misszióba mentek, Péter a zsidókhöz, Pál a pogányokhoz fordult. És amikor útjuk keresztezte egymást, hevesen vitakoztak, ahogyan Pál nem szégyell beszámolni róla egyik levelében (vö. Gal 2,11sk.). Tehát rendkívül különböztek egymástól, mégis testvérnek érezték magukat, mint egy összetartó családban, ahol gyakori a vita, mégis mindig szeretik egymást. Az őket összekötő családiasság azonban nem természetes hajlamból, hanem az Úrból forrászott.

Ő nem azt parancsolta, hogy kedveljük, hanem hogy szeressük egymást. Ő az, aki egyesít bennünket, anélkül, hogy egyformává tenne.

A mai olvasmány ennek az egységnek a forrásához vezet bennünket. Azt beszéli el, hogy az éppen megszületett Egyház kritikus szakaszon megy keresztül: Heródes tombolt, erőszakos üldözés zajlott, Jakab apostolt megölték. Most pedig Pétert is letartóztatják. A közösség szemlátomást elveszítette vezetőjét, mindenki a saját életét félti. Mindazonáltal ebben a tragikus időszakban senki sem menekül el, senki sem akarja menteni a saját bőrét, senki sem hagyja el a többieket, hanem mindnyájan együtt imádkoznak. Az imából bátorságot merítenek, az imából minden fenyegetésnél erősebb egység születik. A szöveg azt mondja, hogy „míg Pétert fogva tartották a börtönben, az Egyház szüntelen imádkozott

érte Istenhez” (ApCsel 12,5). Az egység olyan alapérték, amelyet az ima tud aktiválni, mert az ima lehetővé teszi a Szentléleknek, hogy beavatkozzon, hogy megnyisson a reményre, hogy csökkentse a távolságokat, hogy együtt tartson bennünket a nehézségek között.

Egy másik dolgot is észrevehetünk: a szorongatottság drámai helyzetében senki sem panaszkodik a rossz, az üldöztetések, Heródes miatt. Senki sem gyalázza Heródest – mi viszont annyira hozzá vagyunk szokva, hogy gyalázzuk a vezetőket. Hiábavaló, és unalmas is, hogy a keresztények időt pazarolnak arra, hogy panaszkodjanak a világra, a társadalomra, a bajokra. A siránkozások semmit sem változtatnak meg. Ne felejtsetek, hogy a siránkozások a második zárt ajtó a Szentlélek előtt, amint azt pünkösdi napján mondtam: az első a nárcizmus, a második a csüggedés, a harmadik a pesszimizmus. A nárcizmus a tükörhöz visz, hogy folyamatosan nézd önmagad; a csüggedés a siránkozáshoz; a pesszimizmus a sötétséghez, a búskomorsághoz. Ez a három magatartás bezárja az ajtót a Szentlélek előtt. Azok a keresztények nem hibáztattak másokat, hanem imádkoztak. Abban a közösségben senki sem mondta: „Ha Péter óvatosabb lett volna, akkor nem lennénk ebben a helyzetben.” Senki sem. Emberi szempontból lett volna ok bírálni Pétert, de senki sem bírálta. Nem megszólták, hanem imádkoztak érte. Nem a háta mögött beszéltek róla, hanem Istenhez beszéltek.

Ma feltehetjük magunknak a kérdést: „Őrizzük-e egységünket az imádság segítségével, az Egyház egységét? Imádkozunk-e egymásért?” Mi történe, ha többet imádkoznánk, és kevesebbet méltatlankodnánk, és egy kicsit visszafognánk a nyelvünket? Az, ami Péterrel történt a börtönben,

többen: mint akkor, sok elválasztó ajtó megnyílna, sok megbénító lánc lehullana. És csodálkoznánk, mint az a lány, aki, megpillantva Pétert az ajtóban, nem bírt ajtót nyitni, hanem befutott, és ámulattal, örömtől repesve mesélte, hogy látta Pétert (vö. ApCsel 12,10–17). Kérjük a kegyelmet, hogy tudjunk egymásért imádkozni! Szent Pál arra buzdította a keresztényeket, hogy mindenkiért imádkozzanak, de mindenekelőtt azokért, akik kormányoznak (vö. 1Tim 2,1–3). „De ez a kormányfő...” – és sokféle jelzővel illetik; nem sorolom fel őket, mert nem ez a megfelelő hely és idő, hogy számba vegyük, milyen jelzőket lehet hallani az országok vezetőiről. Hadd ítélje meg őket Isten, mi pedig imádkozzunk a kormányon lévőkért! Imádkozzunk: szükségük van az imára! Ezzel a feladattal az Úr bízott meg bennünket! Vajon végezzük-e? Vagy csak beszélünk, gyalázkodunk, és ennyi? Isten azt várja, hogy amikor imádkozunk, azokról is megemlékezzünk, akik nem úgy gondolkodnak, mint mi, akik becsapták orrunk előtt az ajtót, akiknek nehezen tudunk megbocsátani. Csak az imádság oldja le a láncokat, mint Péternél; csak az ima egyengeti az egység felé vezető utat.

Ma megáldjuk a palliumokat, amelyeket a bíborosok testülete dékánjának és az elmúlt évben kinevezett metropolita-érsekeknek adunk át. A pallium a juhok és a pásztor közötti egységre emlékeztet. A pásztor Jézushoz hasonlóan vállára veszi a báránykákat, hogy azok sose szakdjanak el tőle. Aztán ma – egy szép hagyományt követve – különleges módon csatlakozunk a konstantinápolyi ökumenikus patriarkátushoz.

Péter és András testvérek voltak, és mi, amikor csak lehetséges, testvéri látogatást teszünk egymásnál az ünnepeken: nem annyira udvariasságból, hanem azért, hogy együtt haladjunk az Úr által élénk tűzött cél, a teljes egység felé. Ma ők nem tudtak eljönni, a koronavírus okozta utazási problémák miatt, de amikor lementem (a lépcsőn), hogy lerójam kegyeletemet Péter földi maradványai előtt, szívemben magam mellett éreztem szeretett testvéremet, Bartholomaiost. Itt vannak velünk.

A második szó:

PRÓFÉCIA Egység és prófécia. Apostolainkat Jézus provokálta. Péter hallotta a hozzá intézett kérdést: „Kinek tartasz engem?” (vö. Mt 16,15) Abban a pillanatban megértette, hogy az Urat nem az általános vélekedések érdeklik, hanem a követése melletti személyes döntés. Pál élete szintén Jézus provokációja után változott meg: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” (ApCsel 9,4) Az Úr megrendítette őt lelkében: nemcsak azt érte el, hogy földre zuhanjon a damaszkuszi úton, hanem azt is, hogy letörjön egy vallásos és jó ember önteltsége. Így a büszke Saulból Paulus, Pál lett, ami azt jelenti, hogy „kicsi”. Ezeket a provokációkat, életfelforgatásokat próféciaik kö-

vetik: „Te Péter vagy, és erre a kösziklára építem majd Egyházamat” (Mt 16,18); és Pálnak: „Ő az én kiválasztott edényem, hogy elvigye nevémet a nemzetek elé” (ApCsel 9,15). A prófécia tehát akkor születik, amikor hagyjuk, hogy Isten provokáljon bennünket: nem akkor, amikor saját nyugalmunkat biztosítgatjuk, és mindent ellenőrzés alatt tartunk. Nem az én elképzeléseimből születik, nem az én zárt szívemből születik. Akkor születik, ha hagyjuk, hogy Isten provokáljon bennünket. Amikor az evangélium megdönti a bizonyosságokat, akkor születik a prófécia.

Csak azok válnak prófétává, akik megnyílnak Isten meglepetései előtt.

És itt van Péter és Pál, akik próféták, és távolabbra látnak: Péter az első, aki kijelenti, hogy Jézus „a Felkent, az élő Isten Fia” (Mt 16,16); Pál pedig elővételezi életének végét: „Félre van téve számomra az igazság koronája, melyet majd megad nekem az Úr” (2Tim 4,8).

Ma prófécia van szükségünk, de valódi prófécia: nem a lehetetlent is megígérő szószátyárokra, hanem tanúságtételre arról, hogy az evangélium lehetséges. Csodaváró tüneteket nem segítenek. Fáj nekem, amikor azt hallom hirdetni: „Prófétai Egyházat akarunk!” Rendszerben. De mit tesz annak érdekében, hogy az Egyház prófétai legyen? Olyan életek segítenek, amelyek nyilvánvalóvá teszik Isten szeretetének csodáját. Nem hatalomra, hanem koherenciára van szükség. Nem szavak, hanem ima! Nem kiáltványok, hanem szolgálát! Prófétai Egyházat szeretnél?

Kezdj szolgálni, és maradj csendben!

Nem elmélet, hanem tanúságtétel! Nem gazdagnak kell lennünk, hanem szeretnünk kell a szegényeket; nem magunk számára kell pénzt keresnünk, hanem odaadóan kell segítenünk másokat; nem a világ tetszését kell keresnünk... van, aki arra törekszik, hogy jól kijöjjünk mindenkivel, nálunk azt mondják: „Jól kijön Istennel és az ördöggel”, jól kijönni mindenkivel; nem, ez nem prófécia! Ezzel szemben az eljövendő világ feletti öröme van szükség; nem olyan lelkipásztori tervek, amelyek látszólag saját hatékonysággal rendelkeznek, mintha szentségek lennének, hatékony lelkipásztori tervek, hanem életüket odaadó pásztorokra van szükségünk: *Isten szerelmeseire*. Péter és Pál így hirdették Jézust, szerelmesként. Péter, mielőtt keresztre feszítették, nem önmagára, hanem Urára gondol, és mivel nem tartja magát méltónak arra, hogy hozzá hasonlóan haljon meg, azt kéri, hogy fejfelé lefelé feszítsék meg. Pál, mielőtt lefejezték, csak arra gondol, hogy odaadja életét, és azt írja, hogy „kiontott italáldozat” akar lenni (2Tim 4,6). Ez prófécia. Nem szavak. Ez prófécia, olyan prófécia, amely megváltoztatja a történelmet.

Kedves testvérek, Jézus prófétált Péternek: „Te Péter vagy, és erre a kösziklára építem majd Egyházamat.” Ránk is vonatkozik hasonló prófécia. Ez a Biblia utolsó könyvében található, ahol hűséges tanúinak Jézus „fehér követ” ígér, „amelyre új név van írva” (Jel 2,17). Ahogyan az Úr Simont Péterre változtatta, úgy hív valamennyiünket is, hogy élő kövek-ké tegyen bennünket, amelyekkel megújított Egyházat és emberiséget építhet. Mindig vannak olyanok, akik rombolják az egységet, és kioltják a próféciait, de az Úr hisz bennünk, és azt kérdezi tőled: „Akarsz az egység építője lenni? Akarsz-e a földön megvalósuló mennyem prófétája lenni?” Testvérek, engedjük, hogy provokáljon bennünket Jézus, és legyen bátorságunk azt mondani neki: „Igen, akarok.”

Fordította: Tözsér Endre SP

Forrás: Magyar Kurír, fotó: Vatican News

Az eucharisztikus kongresszust megelőző évben, 2019-ben a püspök atyák három írást jelentettek meg, amelyekben elmagyarázzák a kisdedek áldoztatására vonatkozó egyházi tanítás lényegét és annak gyakorlati szempontjait. Folyóiratunkban ezeket tesszük közzé folyamatosan.

Engedjétek hozzám a kicsinyeket!

Atanáz püspök katekézise a gyermekáldoztatásról

A gyermekek szent Eucharishtiában való részesítésével kapcsolatban Tamás-vasárnapra Kocsis Fülöp érsek-metropolita atyánk adott ki körlevelet. Ezt folytatva szeretném szent atyáink, a keleti egyház tanítói tanúságtételével alátámasztani, hogy a kisdedek áldoztatása nem új keletű, hanem egyházunk ősi hagyományához kapcsolódik.

Szent Jusztinosz hitvalló, egyházunk egyik legrégebbi írója beszámol arról, hogy az újonnan megkereszteltek részesednek az „Eucharishtiának” nevezett táplálékból, és a hálaadó imával megáldott kenyérből és borból „az átváltozás értelmében táplálkoznak,” hiszen az apostoloktól úgy tanultuk, „hogy a megtestesült Jézusnak teste és vére ez” (2Apol 66). A Krisztus utáni 2. századtól számos tanunk van arra is, hogy a csecsemőknek a szent Eucharishtiát csak a bor színe alatt szolgáltatták ki. A keresztelő pap bemártotta ujját a kehelybe, és így nyújtotta a szentséget a csecsemőnek, hogy nyelje le az ujjára tapadt cseppeket.

Jeruzsálemi Szent Cirill (Kürillosz) a frissen megkeresztelteknek elmondott „misztagogikus katekézisei” nem hagynak kétséget afelől, hogy a szent Eucharishtiában való részesülés hozzátartozik a keresztelési beavatás szertartásához. Bár beszédeit ő elsősorban felnőttekhez intézi, de az egyház általános szokásáról számol be, és azt magyarázza. Ahogy a nagy gyermekek vagy felnőttek a keresztelés és bérmálás után nyomban megáldoztak, a legkisebb megkereszteltek is teljesen részesedhettek a szentségben. Nemcsak keleti, hanem korabeli latin szent atyáknál is világos tanúságtételeket találunk erre.

A 4-5. századból származó „Apostoli kánonok” irat teljesen természetesnek tartja a gyermekek szentáldozását, és így határozza meg a szentáldozáshoz való járulás sorrendjét: „Ezután vegye magához a Szentséget a püspök, majd a papok, diakónusok, alszerpapok, felolvások, énekesek, aszkéták, a nők közül a diakónusok, szűzek és özvegyek, majd a gyermekek, majd rend szerint az egész nép, istenfélelemmel, valóságosan, zajongás nélkül.”

Szent Ciprián a 3. század közepén „Az elbukottakról” című művének 25. részében egy kisgyermekről ír, akit édesanyja elhozott a Szent Liturgiára, és – bár a gyermek ezt nem akarta – a diakónus részesítette a szent Eucharishtiában. Szent Ciprián csak megemlíti az esetet, s ebből tudjuk, hogy Karthágóban a csecsemőkorban megkeresztelt gyermekeket is rendszeresen megáldoztatták.

Szent Ágoston hippói püspök Vitaliuszhoz írott levelében állítja, hogy a gyermekek is üdvözülhetnek, ha keresztszüleiknek köszönhetően megvannak keresztelve, és eszik Krisztus testét, és isszák az ő vérért. Tehát hosszú évszázadokon át nemcsak keleti, hanem latin csecsemők és kisgyermekek is rendszeresen részesedtek a szent Eucharishtiában keresztelés után.

A római katolikus egyház istentiszteleti könyve, a 7. századból való Ordo Romanus is bizonyítéka annak, hogy abban az időben a gyermekek a nyugati egyházban is magukhoz vették az Oltáriszentséget. Egyik rubrikájában áll, hogy a keresztelés után és „a kenet után mindegyik gyermek eljön a szent misére, és megáldozik...”

„Hol van az a pásztor, aki tulajdon testével táplálná nyáját?” – teszi föl a kérdést Arany-szájú Szent János egyik homíliájában. „Jézus pedig – folytatja – tulajdon vérével táplál, és így egészen magához kapcsol.” Az újonnan megkereszettekhez intézett beszédében pedig azt állítja: „Ahogy az asszony saját vérével és tejével táplálja szülöttjét, úgy Krisztus saját vérével táplálja szüntelen azokat, akiket ő nemzett (akik újjászülettek a keresztség vízében).”

Arany-szájú Szent János városában, Konstantinápolyban a 6. században a hét valamelyik napján egybegyűjtötték a kisgyerekeket az egyházban, azért, hogy ők fogyasszák el a vasárnap megmaradt szentséget. Ugyanezen század végén ez a szokás még Maconban is ismert volt: a gyerekek szerdán és pénteken jöttek elfogyasztani a maradék szentséget (*reliquias conspersas vino*).

Nagyon tanulságos szavakat találunk egy szintén 6. századi bizánci műben, „Az egyházi hierarchia” címmel, melyet Areopagita Szent Dénesnek tulajdonítanak. Az álnéven író egyházatya a következőket írja: „A főpap a gyermeket is részesíti a szent titkokban, hogy azokkal táplálkozzék, és ne ismerjen más életet azon kívül, mely az istenihez vezet; a szent titkokban részesülendőt a szentséghez téríti, megerősíti a szent szokásokban, és szent szépségben vezet a tökéletességre a vallásos keresztszülő hatása alatt.”

Ugyanebből a forrásból merít, és hivatkozik is rá Szent Maximosz hitvalló liturgiagyarázata, amely a 7. században a (székes)egyház szerkezetét, liturgiáját és annak lelkiségét mutatja be. A hitvalló által idézett atyák hagyománya szerint „a Szentlélek kegyelme láthatatlanul mindig jelen van” liturgiánkon, „a résztvevők mindegyikét átalakítja, átformálja, önmaga

mértéke szerint valóban istenibbé gyúrja át, és a végbemenő titkok által elvezeti arra, amit ezek jelentenek – még ha a hívő nem is érzi, mivel még a Krisztusban lévő »kisdetek« közé tartozik, és képtelen rá, hogy belenézzen a lejátszódó titkok mélységébe –, és megvalósítja benne az üdvösségnek azt a kegyelmét, amelyet mindegyik lejátszódó isteni jelkép jelent, és így sorrendben elvezeti őt a felszíni jelenségektől az összes jelenség céljáig.”

Tehát a Szentlélek kegyelme nemcsak a „nagyokosoknak” van fönntartva, hanem a Krisztusban lévő „kisdetek”-nek is, vagyis megkülönböztetés nélkül mindenkinek. Semmilyen lelki arisztokrácia nem zárhatja el az utat a

Krisztusban lévő „kisdetek” elől, tehát hogy ez utóbbiak is akadálytalanul juthassanak el az átistenülésre. A keleti egyház nem állít olyan feltételeket az első áldozás előtt, hogy az illető milyen mértékben legyen értelmes, hogy mennyi kérdésre tudjon okosan megfelelni, hanem hisz abban, hogy a Szentlélek kegyelme a Krisztusban lévő „kisdetek”-et is méltóvá teheti „a szent összejövétel idején” arra, hogy „átalakítsa, átformálja, önmaga mértéke szerint valóban istenibbé gyúrja át”. Erről szól Szent Maximosz hitvalló itt idézett liturgiagyarázata.

Mivel a Keleti Egyházak Kongregációjának Liturgikus Instrukciója 51. pontja, valamint a Keleti Egyházak Kánonjainak Kódexe 697. kánonja előírja, hogy az Eucharisziát a keresztség és a bérmálás után minél előbb szolgáltassák ki, illetve a 710. kánon megerősíti azt a tényt, hogy a megkeresztelt gyermekeknek részesülniük kell az Eucharisziában, a kelet-európai görögkatolikusok is egyre többen térnek vissza ehhez az ősi gyakorlathoz. Ma a legnagyobb kelet-európai görögkatolikus egyházi közösség részleges joga már rendelkezik arról, hogy a frissen megkeresztelt és megbérmált gyermekek és a még értelmük használatára nem jutott gyermekek is részesülhetnek a szent Eucharisziában. Abban az esetben, ha a papnak kétsége támadna afelől, hogy valamelyik gyerek két szín alatt tudna áldozni, „csak az Úr Vérét adja neki” – hangzik az ukrán görögkatolikus részleges jog 92. kánonja. Szomszéd felvidéki egyházmegyénkben ez már általános gyakorlat.

ERDŐ PÉTER

Ne féljete!

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA

Amikor I. János Pál halála után a megdöbbenés heteit követő konklávén az 58 éves krakkói érseket választotta meg Szent Péter utódául, mindenki érezte, hogy történelmi jelentőségű eseménynek lehettünk a tanúi. A beköszöntő beszéd, a névválasztás, amelyet később részletesen, szinte hivatalosan meg is indokolt, az első ünnepélyes pápai szentmise, amelynek prédikációjában felhangzott a híres mondat – „*Ne féljete!*” –, mindez egy új korszak kezdetét jelezte. De hogy milyen lesz ez az új korszak, arról mindenki szeretett volna minél hamarabb tájékozódni. Először is megteltek a könyvesboltok kirakatai azzal a kötetével, amely a Vatikánban 1976-ban tartott elmélkedéseit tartalmazta. Az ellentmondás jele volt a címe. Az új pápa minden megnyilatkozásából sugárzott, hogy gondolkodásának és szívének központjában Jézus Krisztus személye áll.

Világos volt az is, hogy nem konformista, nem csupán a környezethez alkalmazkodni kívánó, hanem bátor hitvalló kerül a világegyház élére, akinek az élete eddig sem szűkölködött az olyan tapasztalatokban, amelyek éppen arról szóltak, hogy Krisztushoz és a hithez a nagy külső erők ellenkezése dacára is hűségeseznek kell maradni, mégpedig azért, mert ez a jó a világnak. Jó azoknak is, akik szembeszállnak Krisztussal és az ő üzenetével, mert az örömhír hozzájuk is szól, mert Krisztustól nekik sem kell félniük.

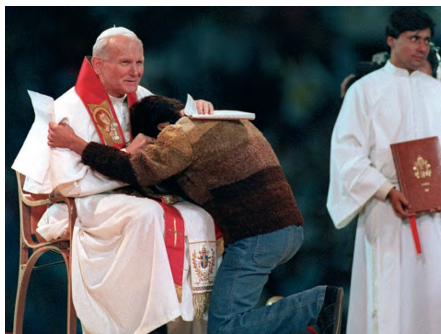
Egész pápai programját első enciklikájában, az 1979. március elején kiadott *Redemptor hominis*-ben foglalta össze. Ez az enciklika pedig Krisztus személyének megvallásával kezdődik. Ő az ember Megváltója: az emberé általában, a szó teljes filozófiai értelmében, vagyis minden emberé és az emberisége. De az új pápa prófétai érzékenységgel készült arra is, hogy az Egyház az ő idejében fogja megérni és megünnepelni Krisztus születésének 2000. évfordulóját (*Redemptor hominis*, 1.). Számára ez elsősorban azt az igazságot jelentette, hogy

„az Ige testté lett és közöttünk élt” (Jn 1,14). De mindjárt ennek az első enciklikának az elején említi az új pápa, akit azóta méltán nagyra tartanak és szentnek nevezünk (Nagy Szent János Pál), hogy az Egyház „kiterjedt már a föld végső határáig”. Ez pedig, mint beszédeiben és írásaiban másutt is, valamiféle mélyebb – talán misztikus – meglátásnak vagy utalásnak tűnik. Hiszen az egyházi hagyomány a végső idők egyik jelének tekinti, hogy az evangélium már elterjedt az egész világon.

De Isten belépett az emberiség történelmébe. Akármeddig tart is ez a zárókövet, Ő velünk jár, egy lett közülünk, és ugyanakkor Ő az Egyetlen.

„Isten a megtestesülés által adta meg az emberi életnek azokat a távlatokat, amelyeket a teremtés pillanatától neki szánt.” Az ember minden tévelygésére Isten örök szeretetében a megváltással válaszolt.

A lengyel pápa az első enciklikájában megmagyarázza azt is, hogy miért választotta – immár másodikként – a János Pál nevet. Vallotta, hogy XXIII. János és VI. Pál „olyan állomást jelentenek a pápaság történetében, amely küszöbjelleggel bír, és innen akarunk I. János Pál pápával együtt elindulni a jövő felé. Ezen az úton határtalan bizalom és a Krisztustól megígért és Egyházának elküldött Szentlélek iránti engedelmesség fog vezetni minket.” II. János Pál tehát nem emberi politikára, hanem Krisztus akarataira kívánta építeni egész szolgálatát. Bizott a Szentlélekben, megerősítette, hogy a Lélek a II. Vatikáni Zsinat által üzent az Egyháznak, és megismételte a zsinat hittani rendelkezésének, a **Lumen gentium**-nak a kijelentését, hogy az „*Egyház szentsége, azaz jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésének és az egész emberi nem egységének*”. Az új pápa a bizalom és a küldetésűdát hangján szólt, amely teljesen meghaladottá tett mindenféle dühödöt vagy önmarcangoló egyházkritikát. Leszögezte, hogy az Egyházban, a „*kritika keresésében is meg kell maradni a kellő határokon belül, különben nem lesz sem hasznos, sem termékeny, és nem az igazságot, a szeretetet és a kegyelemért hálás lelkiületet mutatja, mely kegyelemnek éppen az Egyházban és az Egyház révén leszünk részeseivé*” (*Redemptor hominis*, 4.). Az Egyház valóban a kegyelem közvetítője és Krisztus művének folytatója a történelemben. Az a világhosszúság és az az érték, amelyet hordoz, indokolja, hogy maga a zsinat is a Krisztusnak kijáró címet, „*a nemzetek világhosszúsága*” elnevezést az Egyházra is alkalmazza. Ez a pozitív szemlélet az Egyházat kívülről és belülről érő támadások és sokszor túlzó, igaztalan vagy gyűlöletkeltő kritikák öszinté és biztos meghaladása.

De II. János Pál pápa a programjában a püspökök közötti kollegiális együttműködést és a keresztények egységére irányuló ökumenikus törekvést is irányadónak tartja péteri szolgálata számára.

Arra a kérdésre, hogy merre haladjon az Egyház, egyértelműen azt válaszolja, hogy Krisztus felé, mert maga Krisztus a forrása az Istennel való bensőséges egyesülésének és az egész emberi nem egységének.

Hangsúlyosan ismétli Szent Pál szavait: „Elhatároztam, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a Megfeszítettéről” (1Kor 2,2; Redemptor hominis, 7.). Ezután elemzi a megváltás misztériumát, és meghirdeti, hogy az Egyház küldetésének és a kereszténységnek az alapja Krisztus titka. Az ő személyéből kiindulva mutatja be az Egyház küldetését a mai világban. Már ebben a megnyilatkozásában (14. pont) kimondja azt a kulcsfontosságú mondatát, hogy „az Egyház útja az ember... Krisztus ugyanis kivétel nélkül minden embert megváltott”.

Már pápaságának kezdetén reagált korunk nagy félelmeire, amelyek ma is aktuálisak. Az idők sokakat aggasztó jeleként említette, hogy az ember tevékenységének eredménye magát az embert fenyegeti, az ember ellen fordul. Ezt a jelenséget nevezte a mai ember élete legkeservesebb és legáltalánosabb tényezőjének. Ma a környezet és a teremtett világ védelméről, a mesterséges intelligenciáról, a különböző kutatási eredményeknek az ember kárára való felhasználásáról beszélnek, mintha csak részleteiben bontanák ki azt a diagnózist, amelyet II. János Pál már első enciklikájában felvázolt. De a félelemre hitünknek válasza is van: Krisztus által a keresztények alkalmassá válnak arra, hogy átérezzék az emberre vonatkozó kérdést, és korunk fejlődését kiegyensúlyozott realizmussal értékeljék: „Sem túlságosan nem lelkesedhetünk érte, de túlzott csodálat sem lehet bennünk mindaz iránt, amit elértünk, hanem mindegyikünknek a legnagyobb becsületességgel fel kell tennie a lényeges kérdéseket, melyek az ember mai és elkövetkező helyzetét illetik.”

Ezek közül a kérdések közül II. János Pál már ekkor kiemeli az emberek közötti szeretet fontosságát és azt, hogy minden egyn, nép és nemzet jogait tiszteletben tartsák.

Már ekkor felhívja a figyelmet a nacionalizmus és az imperializmus, a sokféle önzés veszélyére. Már ekkor hitet tesz az objektív erkölcsi rend, az igazságosság és a szociális szeretet követelményei mellett. Mindezt pedig nem általános filozófiai elvekből vagy a közvéleményből vezeti le, hanem Jézus Krisztus személyéből, „Krisztus királyi tisztségéből,” mert Isten az embert Krisztusnak ebben a méltóságában akarja részesíteni (*Redemptor hominis*, 16.).

Szól az emberek közötti szolidaritás szükségességéről és az emberi jogokról is.

Hangsúlyozza azonban, hogy ez nem pusztán emberi testületek döntése, mivel „a közhatalom jogait csak az ember természetes és sérthetetlen jogainak figyelembevételével lehet értelmezni”. A II. Vatikáni Zsinat által elismert vallásszabadság gondolatát, híven a *Dignitatis humanae* kezdetű zsinati nyilatkozathoz, a teológia és a természetjog oldaláról közelíti meg: az ember méltóságáról és objektív jogairól beszél.

Az Egyház küldetésének nevezi, hogy az igazság és a szeretet erejével nézzen szembe az ember problémájával, és ennek érdekében még jobban Krisztus és a megváltás titka felé forduljon. A zsinat tanításának fényében is középpontba állítja, hogy „az Egyház mint közösség is felelős az isteni igazságért”. Kijelenti, hogy ez az igazság Istennek a sajátja, még Krisztus is fontosnak tartja elmondani, hogy a tanítás, amit közöl, nem az övé, hanem az

Atyáé, aki őt küldte (vö. Jn 14,24). Jézus mint Próféta és Mester átadja ezt az igazságot. Ez a hűség az Egyház hitének is lényeges részét alkotja.

És beszél János Pál pápa a prófétai küldetéséről is, amelynek teljesítésében az Egyház Krisztushoz csatlakozik. Itt már érezhető az a gondolat, amit korábbi lelkigyakorlatában kifejtett: ahogyan maga Krisztus, úgy hozzá ragaszkodva az Egyház is „jel, amelynek ellentmondanak”.

Lehet törekedni a teológiai kutatás módjában a pluralizmusra, de nem szabad ezt a munkát elszakítani „a hit és erkölcs tanításának alapvető egységétől, amely ennek a tanításnak a tulajdonképpeni célja”.

A pápa kitér a teológia, a katekézis, a családok témájára, valamint az Eucharisztia és bűnbánat szentségének gyakorlatára is. A Krisztus-hívők különböző adományait és szolgálatait vonultatja fel, végül pedig a Szűzanya pártfogását kéri, és vele együtt imádkozva a Szentlélekért folyamodik, hogy Krisztus tanúi lehessünk a föld végső határáig.

Ez a nagyszerű program és hitvallás egyrészt hatalmas érdeklődést keltett az új pápa élet-története iránt: gyermekora, tanulóévei, családja, a háborúban átélt tapasztalatai és a kommunista Lengyelországban kibontakozott hivatása egyaránt a figyelem középpontjába került. De most, születésének 100. évfordulóján, ugyanennek a programnak a fényében prófétai magasságokba emelkedik életműve és egész alakja, mert ezt a programot 27 éves pápasága alatt rendületlenül szolgálta, és rajta keresztül az Egyház is alakult, erősödött hűségben, szeretetben és eleven segítőkészségben korunk minden embere iránt. Kérjük Nagy Szent II. János Pál pápa közbenjárását Egyházunkért, hogy mindig Krisztust állíthassuk hitünk és életünk középpontjába, és Őt adhassuk a világnak, mert Ő az, akire az embernek, az emberiségnek igazán szüksége van.

Forrás: Magyar Kurír
Az írás nyomtatott változata az Új Ember
2020. május 17-i számában jelent meg.

Visszaadta lelkét a Teremtőnek

Milan Šášik, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke

Életének 68. évében váratlanul elhunyt Milan Šášik, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke.

Milan Šášik 1952. szeptember 17-én született a felvidéki Lehotán.

Az általános iskola elvégzése után 1971–1976 között filozófiát és teológiát tanult a pozsonyi szemináriumban. 1971. július 31-én belépett a lazarista rendbe, ahol 1973. szeptember 27-én tett örökfogadalmat. A rendben különböző feladatokba került.

1976. június 6-án szentelték pappá. Kápláni, majd plébánosi beosztásban dolgozott. A Szentszék engedélye alapján mindkét – görög- és római katolikus – rítusban végzett szertartásokat. 1990–1992 között Rómában, a Teresianumban tanult, ahol magisztrátusi fokozatot kapott.

1992. október 5. és 1998. július 7. között Ukrajna Apostoli Nunciatúráján dolgozott, ahol Antonio Francónak, Ukrajna akkori nunciának titkára volt. Ezután egy éven keresztül a szlovák lazarista novíciusok magisztere volt. 2000 augusztusában a kárpátaljai Perecsenyben lett plébános.

Szlovák anyanyelvén kívül beszélte még az ukrán, olasz, cseh, orosz és lengyel nyelveket.

II. János Pál pápa 2002. november 12-én nevezte ki a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye apostoli kormányzójává, és 2003.

január 6-án szentelte püspökké Rómában. Beiktatását 2003. január 25-én tartották az ungvári székesegyházban. XVI. Benedek pápa 2010. március 17-én nevezte ki a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye megyéspüspökévé. A munkácsi püspökök székébe való beiktatását Ivan Jurkovič érsek, Ukrajna apostoli nunciusa végezte 2010. április 24-én.

Milan Šášik az 1771. szeptember 19-én alapított Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye 15. megyéspüspöke volt.

A főpásztor testét július 20-án, az ungvári székesegyház altemplomában helyezték végső nyugalomra.

*Tőlünk elköltözött
Milán szolgádnak adj, Urunk,
boldog nyugalmat,
és készíts neki
örök emléket!*

Az újjáéledő Görögkatolikus Egyház vezéralakja volt Milan püspök

FÜLÖP METROPOLITA BÚCSÚJA A TESTVÉREGYHÁZ FŐPÁSZTORÁTÓL

A jelen lévő Ábel nyíregyházi püspök atya, az otthonról imádkozó Atanáz miskolci püspök atya és a nyugalmazott Keresztes Szilárd püspök atya nevében hozom a Magyarországi Görögkatolikus Metropólia köszöntését.

Ahogy a prédikációban Jan metropolita atya is utalt rá, mi mindig is úgy tekintettünk és tekintünk a Munkácsi Egyházmegyére, mint a mi ösünkre, anyánkra, ahonnan származunk. Nekik köszönhetjük múltunkat, tehát jelenünket és jövőnket is. Annál is inkább rendkívüli módon érintett bennünket a nagy politikai változások nyomán, amikor itt, ebben az ősi egyházmegyében, mint a környező országokban szerte, újra feltámadt a Görögkatolikus Egyház. Ámulva néztük azt az építkezést, ahogyan a görögkatolikusok az ismeretlenségből, a semmiből egyszerre csak újra világra jöttek, és csodálatos fejlődésnek indult ez a Görögkatolikus Egyház. A Történelem Ura úgy rendezte, hogy hazánkban, Magyarországon a Görögkatolikus Egyház élhetett a kommunizmus alatt is, és nagyra becsült elődöm, Szilárd püspök úr sok más pap testvéremmel együtt nagyon sokat segített ebben az újjáéledésben. Ez a segítség azonban kölcsönös volt, mert valójában ezek az újra feltámadó egyházak, egy-

házmegyék, megszülető metropóliák adtak hihetetlen erőt, támaszt nekünk, magyarországi görögkatolikusoknak.

Ennek az újjáéledésnek, feltámadásnak az Isten rendeléséből Milan püspök atya volt az egyik vezéralakja itt Kárpátalján. S amit az ímént az itt élő görögkatolikusokról mondtam, hogy milyen csodálatos erővel, hittel kezdtek el építkezni, ugyanez személyesen elmondható Milan püspök atyáról is. Az ő hite, elszántsága, rátermettsége, erős akarata találkozott az itt élő görögkatolikusok hitével, elszántságával.

Elmondhatom, hogy én magam is személyesen többször irigykedve hallgattam beszámolóit, hogy egymás után szenteli a templomokat, szenteli a papokat, építi a szemináriumot. Az ő püspöki munkája az én püspökségemben is nagyon sokat segített.

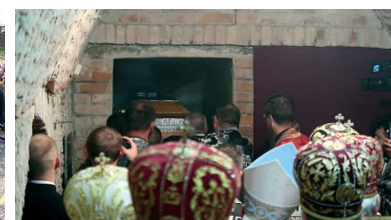
Itt szeretném megemlíteni azt, hogy az itt élő magyarok nevében is jöttem elbúcsúzni tőle, hiszen a magyar papságot, magyar görögkatolikus-ságot éppen olyan nagy szeretettel segítette, mint az egyházmegyéje területén élő más nemzeteket: a románokat, a ruténeket az ukrán hívek mellett.

Befejezésül hadd mondjam el személyes köszönetemet és búcsúmat, hiszen Milan Šášik püspök volt a jelen lévő Jan metropolita atyával az én szentelő püspököm Szilárd püspök atya mellett, nekik köszönhetem a püspökségemet; azt az örökséget szeretném továbbvinni, amit tőlük kaptam.

Boldog nyugalmat és örök emléket Milan püspök úrnak!

Ha okostelefonja segítségével beolvassa az alábbi QR-kódot, megnézheti a beszédről készült videófelvételt!

Milán püspök végrendelete

A Szentháromság nevében.

Ezekben a napokban, amikor sok embert a koronavírus miatti aggodalom tölt el, megértettem, hogy nekem, a püspöknek, nincs végrendeletem. Kötelességemnek érzem ezért leírni utolsó akaratomat.

Tudatában vagyok annak, hogy minden egyes nappal földi életem végéhez közeledek, de:

hiszek az örök életben.

Mindenekelőtt kérem az irgalmas Úristent, irgalmazzon lelkemnek, és sajnálom mindazt, amivel megbántottam Öt: gondolataimat, szavaimat, tetteimet, vagy amikor elmulasztottam jót tenni. Töletek, kedves Testvéreim a papi szolgálatban, és mindannyiától, kedves Testvérek, bocsánatot kérek mindenért: vagy azért, hogy nem voltam jó példa számotokra, vagy ha hiányzott belőlem a szeretet. Noha igyekeztem jó pásztorotok lenni, tudom, hogy elég gyakran megnyilvánult heves természetem, és nem tartottam ellenőrzés alatt dühömet, negatív érzéseimet. Gyakran ítékeztem mások fölött, vagy hiábavalóan rosszat beszéltem róluk. Kérlek benneteket, bocsássatok meg nekem, és imádkozzatok értem.

Józan ítélőképességem birtokában és tetteim tudatában nyilatkozom, hogy mindaz, ami birtokomban van, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye tulajdona legyen. Fényképeim, amelyek nem használhatóak a levéltárban, megsemmisíthetőek. Könyveimet az egyházmegyei könyvtárnak hagyom. A lumsori parókia épülete, amelyet saját költségemen építettem fel, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye tulajdona legyen, hogy utódaimnak is le-

gyen hol pihenni. Istentiszteleti tárgyaimat, liturgikus öltözeteimet a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye tulajdonaként utódaimra hagyom. Reverendáimat, grékáimat adjátok azoknak, akiknek szükségük van rá. Saját ruháimat szintén.

Tudatában vagyok annak, hogy

„semmit nem hoztam erre a világra, és semmit nem viszek el belőle”,

de mégis kérek benneteket, kóporsómba öltöztessetek abba az istentiszteleti ruhába, amelyben püspökké szenteltek. Ha mitra szükséges, akkor valamilyen viseltes, amelyért nem kár. Ne adjatok gyűrűt a kezemre, panágiát sem, csak a fakeretbe foglalt, fémből készült máriapócsi Istenanyának az ikonját, kezembe tegyetek rózsafüzért. Kérem, temessetek el a székesegyház alatti kriptába, a fölé a hely fölé, ahová eltemették elődömet, a mi boldog Romzsa Tódorunkat.

Kérlek mindnyájatokat, imádkozzatok értem, hogy az Úr befogadjon engem a maga országába.

*Ungvár, Krisztus születése után
2020. év március 14. napja*

MILÁN, MUNKÁCSI MEGYÉSPÜSPÖK

Fordította: Demkó Ferenc helynök atya

„Feltámasztom őt az utolsó napon”

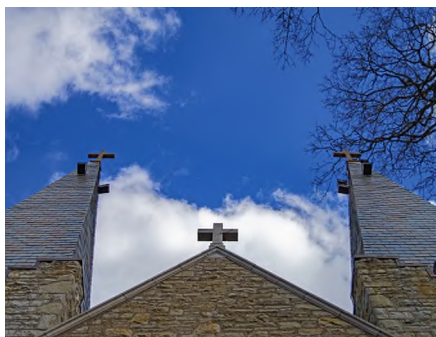

Nagyon fontos megpróbálni jól gondolkodni a végső dolgokról, hiszen az nem csak lázas kíváncsiság, hanem alapvetően visszahat a jelen életünkre. Nagyon sokszor látom: éppen azért élnek rosszul emberek, mert rosszul gondolkodnak a végső dolgokról. Aki a halálról és a feltámasztásról nem jól gondolkodik, az a jelen életéről sem tud igaz módon gondolkodni, s emiatt jól élni. Tehát igenis nem légnemű fantáziálás ez, hanem a helyes, ill. téves gondolkodásnak nagyon súlyos visszahatása van a jelen életvezetésünkre. A boldogságról, az élet egyszerűségéről, az igazi örömről, a szenvedésben való kitartásról, a nagy döntések halálos komolyságáról, a szerelem-szeretet értékéről nem tud jól gondolkodni (és azt jól megélni), akinek a halálról és a világ végéről naiv vélekedései vagy ezoterikus fantazmagóriái vannak.

A kinyilatkoztatás alapján hisszük: a Teremtő azért hívott a létbe, hogy éljünk, s a Megváltó azért váltott meg, hogy a halál ne semmisítsen meg minket. Isten a lét, az élet Istene. „Aki van” a „van”-ságot akarja. Aki van, az embert a teremtéskor a létbe hívta, és a halál pillanatában is életre hívja. Az ember nem magától (halhatatlan lelke miatt) örök életű, hanem Isten hívásától. Életünkben és halálunkban is Isten hívása tart meg, így az egész életünk „hívásban való lét”. Benedek pápa arról ír, hogy örök életünk nem önmagunktól van, hanem Isten szólításától (dialogikus egzisztencia). Ennek következtében az élet és a halál fogalmai a Bibliában az istenkapcsolatra vonatkoznak: az él igazán (már most és mindörökké), aki Istennel élő kapcsolatban van, s az halott (már most és mindörökké), aki eltaszítja magát a Léttől, a Szeretettől. Persze ez az „élet” és „halál” még sokféleképpen alakítható folyamat a földi életünkben (van züllés és javulás is), de az elért állapotra a halál tesz egy végérvényes pecsétet. Krisztus nem egyszerűen azért jött, hogy a halál utáni életéről tanítson,

hanem a halál előtti életéről is. Az a csodálatos és megremegtető örömhíre, hogy az örök élet már elkezdődött. Ezt annál jobban felfogják az emberek, minél inkább szeretik Istent. „Krisztussal együtt bizonyos értelemben már föltámadtunk. Valójában ugyanis a keresztény élet a Szentlélek miatt már a földön részese a Krisztus halálában és föltámasztásában” (Katekizmus 1002). Így nem a halál küszöbe a fontos, hanem a hit, az istenszeretet küszöbe. Krisztus nem egyszerűen arról tanít, hogy ezt az életet ki kell bírni, ez csak árnyéklét, nem is szabad azt élvezni, de majd odaát mennyire mennyei lesz. Hanem már most az örök életünket élhetjük. Ez az élet egyszerűségének, a döntéseknek, a szeretetkapcsolatoknak és a bűnöknek végtelen komolyságot ad. Mindig mondom: nem az a „hű, de nagy keresztény”, aki lenézi ezt az életet, hanem aki úgy szereti, ahogy az Atya. Kereszténynek lenni azt jelenti: szeretni élni azt életet, ami az örök élet – már most, ma!

A feltámasztás titkáról is tud a teológia igazságokat megfogalmazni, szemben minden ezoterikus szédítéssel. Egrészt hisszük, hogy nem a halálé az utolsó szó, a Teremtő, a Megváltó nem azért fáradt, hogy végleg elveszünk. Bár a halál utánra vonatkozóan már nagyon nehéz időszakokról beszélni, mégis kétféle beteljesedésről beszélhetünk. Az egyén saját és a világ egészének beteljesedéséről. Az egyén beteljesedése és különítése valószínűleg a halál

Mit ért Jézus Krisztus az alatt, hogy „feltámasztom őt az utolsó napon?”

Mit akar ez jelenteni?

Halálunk pillanatára vonatkozik vagy a világ végére?

Hogy mondhatja azt Jézus, hogy örök életünk van, ha csak az utolsó napon támadunk fel?

A Mennyek országába csak az utolsó nap után kerülhetünk?

pillanatában megtörténik (Katekizmus 1022). Lázár példabeszédében, a jobb latornak tett ígéretben azt sejtjük, hogy a világ végéig nem marad a lelkünk valamilyen alvó állapotban, Isten nem várakoztat, mindenki a helyére kerül. Ám az egyéni különítélet mellett a teológia beszél az „utolsó ítéletről”, amikor a történelem végén az egész világ beteljesedik, s annak is van egy sajátos „többlete”. Az ember ugyanis nem elszigetelt atom, hanem kapcsolatban élő lény: az egész anyagi világ, az összes élőlény s minden ember beteljesedése öhozzá is tartozik. Az életünk utáni utóhatásunk is a végére ér: Szent Ferenchez és Hitlerhez is a maga utóhatása. Hozzám fog tartozni az is, amit e sorok olvasása kivált az olvasóból. Mélységesen hatunk egymásra, s az utóhatásunkért is van felelősségünk a gyermekeink, a következő generációkra vonatkozóan. Az utolsó ítéletkor látjuk jobban át nem csak a saját életünket, hanem az egész üdvtörténetet. Akkor kerül igazi egységbe az emberiség. Az ember nem a világból van megváltva, hanem a világgal együtt. Ez csodálatosan felértékeli a kutyusomhoz, a diófámhoz, a szeretteimhez, az egész világhoz való mostani viszonyomat. Akinek a halálról, az ítéletről, a halál utáni beteljesedésről eltorzítja a gondolkodását a materializmus, a biologizmus, a lélekvándorlás tana, vagy éppen mindenféle ezoterikus szemfényvesztés, annak ez a halál előtti életvezetését is eltorzítja.

BARANYAI BÉLA, MAGYAR KURÍR

Éppen itt féljünk, ahová az emberek gyógyulni jönnek?

Interjú Orosz István máriapócsi kegyhelyigazgatóval

A JÁRVÁNY IDEJÉN NEM MOZDULHATTUNK KI OTTHONAINKBÓL, ÍGY A ZARÁNDOKLATOKRA, A BÚCSÚK MEGTARTÁSÁRA SEM VOLT LEHETŐSÉG A MEGSZOKOTT MÓDON. HOGYAN ÉLTÉK MEG MIND-EZT, MIT TAPASZTALTAK EZ IDŐ ALATT MÁRIAPÓCSON? A MAGYAR KURÍR RIPORTERE, BARANYAI BÉLA OROSZ ISTVÁN KEGYHELYIGAZGATÓ ATYÁT KÉRDEZTE.

✠ Miként élték meg ezt az időszakot?

A járvány kitörésekor több olyan korlátozást is be kellett vezetnünk, amelyekkel szemben nagy ellenállást éreztem magamban. Én azért vagyok itt, Máriapócsra, hogy minél több embernek segítsék rátalálni Istenre, és hogy aki idezarándokol, az közösségben legyen, elmélyülhessen a hitben, és önmagára leljen. Aztán az egyik pillanatról a másikra történik valami, ami miatt nem lehet eljönni a templomba, nem lehet felkeresni a kegyképet, nem szabad ikonokat csókolni. Minden porcikám tiltakozott a helyzet ellen, hiszen ez a papi hivatásom gyakorlásában is akadályozott.

A másik reakció pedig egy kérdés vagy inkább felkiáltás volt: Itt, Máriapócsra félünk, ott, ahova az emberek gyógyulni jönnek, ahol háromszáz év alatt oly sokan visszanyerték az egészségüket?

Jobban átgondolva, persze, rá kellett döbennem, hogy az én álláspontom kevésbé számít, hiszen fontosabb a másokért érzett felelősség. Nem mindegy, hogy mire bátorítom az embereket. Máriapócsra azért figyelnek a hívek, mert mintának tartják, ami itt történik. Ezért sem közömbös számunkra, hogy milyen példát mutatunk. Vagyis nem az a kérdés, hogy bezárjuk-e a templomot, hanem az, hogy az előírások betartásában tudunk-e az élen járni.

Az Úristen a vírushelyzeten keresztül is segíthet bennünket abban, hogy gazdagodjunk Isten országában.

Máriapócsra négy pap és egy diakónus szolgál. Eddig soha nem volt lehetőségünk arra, hogy együtt végezzünk egy szertartást. Mivel a járványidőszakban egy vasárnap csak egy liturgiát lehetett bemutatni, így mindannyian ott álltunk az oltár körül. Ez soha nem tapasztalt módon megerősítette a papi közösségünket. Nagy ajándék volt az is, hogy minden szertartást el tudtunk végezni, a nagybőjtöt, a nagyhetit, a húsvétit és a pünkösdit is.

✠ Kocsis Fülöp érsek-metropolita így fogalmazott: a Görögkatolikus Egyház templomos egyház. Nyitva volt a templom?

Mi mindenben a püspök atyák útmutatásait követtük. A templom nyitva volt, de a liturgiák idejére bezártuk. A papcsaládok tagjain kívül más nem vett részt a szertartásokon.

✠ Jöhettek-e zarándokok?

Magányosan betérő zarándokok jártak nálunk ez idő alatt is, de nagyon kevesen.

✠ Voltak online közvetítések?

A Görögkatolikus Médiaközpont rendszeresen közvetítéseket adott Máriapócsról. Ezeket egy, a teológiát és a liturgiát jól ismerő ember irányította, olyan érzékkel, hogy a kamerák jelenléte egyáltalán nem zavarta a szertartást. Egészen megdöbbentő volt megtapasztalni, hogy több tízezer emberhez eljuthatott az üzenetünk. Ez persze nagy felelősséggel is járt.

Nagyon sok visszajelzést kaptunk, volt, aki azt állapította meg, hogy még jobban elmélyült a liturgia iránti szeretete, és olyasmit is tapasztalt, amire máskor nem volt alkalma.

Hozzá kell tennem, hogy ennek a helyzetnek az elfogadása is időbe telt. Rá kellett jönnöm, hogy Jézus Krisztus nem csak akkor gyógyít, ha jelen van. Ismerjük az evangéliumi történetet, amelyben Jézus megigéri valakinek, hogy az otthon lévő családtagja meg fog gyógyulni, és amikor az illető hazatér, megtapasztalja Jézus szavainak beteljesedését. Vagyis ne szabjunk határt a kegyelemnek, akkor sem, ha a helyzet rendkívüli. Ilyenkor úgy kell megélnem a hitemet, ahogyan lehetséges, nekem magamnak kell megtalálnom a megfelelő formát.

Látjuk, hogy bár most már szabadon felkereshető a templomunk, nem mindenki tért vissza a megszokott módra. Ebben a félelem és a tartózkodás mellett az is szerepet játszhat, hogyha meg lehet nézni a liturgiát online, akkor minek menjünk el személyesen. Ám ennek az ellenkezőjét

is tapasztaltam a minap, amikor egy háromgyermekes család szinte repesett az örömtől, hogy ismét betérhetett a templomba. Eddig nélkülöztek valamit, ez a hiány pedig ráirányította a figyelmüket arra, hogy ami természetesnek látszik, egyáltalán nem az. Most sokkal jobban megbecsülük azt, ami eddig magától értetődőnek tűnt.

✠ Mit tanított vagy taníthatott nekünk Jézus Krisztus ebben az időszakban?

Szent Pál írja, hogy „az Istent szeretőknek minden a javukra válik” (Róm 8,28). Abban biztos vagyok, hogy ez alól a koronavírus időszaka sem jelent kivételt. Ha valakinek az istenkapcsolata rendben volt, akkor képes volt alkalmazkodni a helyzethez, most is meg tudta élni a közösséget és az Egyházhoz tartozást. Megtanulhatta, hogy mindennek örülni kell, a természetesnek látszó dolgokra is úgy kell tekintenünk, mint Isten ajándékára. Milyen jó, hogy szabadon elmehetünk a templomba, hogy részt vehetünk a liturgián, és szentségekhez járulhatunk!

Az Egyházban létünk arra is tanít bennünket, hogy felelősek vagyunk egymásért. Nem azért kell betartani az előírásokat, mert egyetértünk velük, hanem azért, mert vigyázunk a másik emberre.

Ne feledjük, hogy még nincs vége a járványnak! Tegyük fel a maszkot, akkor is, ha kényelmetlen, ha nyáron szinte alig kapunk benne levegőt, hiszen ezzel a másik embert védjük. A vírushelyzet nem magánügy. Nemrég egy homíliámban párhuzamot vontam a vírus és a bűn között. Nem mondhatjuk, hogy „a mi településünkön nincs is beteg, akkor mi nek foglalkozunk a vírussal”. Ugyanígy vagyunk a bűnnel is. Az is rombol, képes arra, hogy alattomos módon fejtse ki a hatását.

✠ Elég volt ennyi idő arra, hogy megváltozzon az embereknek a világhoz, önmagukhoz, Istenhez fűződő viszonya?

Szerintem semmi nem marad ugyanolyan, mint előtte volt. Persze szeretnénk, ha minden, amit megszoktunk, visszatérne, de ha így lenne, akkor nem tudnánk fejlődni. Egy krízis mindig lehetőséget ad a tanulásra, a megújulásra, a továbblépésre.

Remélem, meg fogjuk találni, merre akar vezetni bennünket az Úristen. A jó pap, a jó keresztény és a jó ember is holtig tanul. Az egész egyházi év erre mutat rá, hiszen bár sokszor megünnepeltem a húsvétot, az idei mégsem volt ugyanolyan, mint a tavalyi.

✠ Sokan azért mennek Máriapócsra, hogy letegyék a gondjait az Istenszülő lábához

Az embernek szüksége van az érzékeivel felfogható dolgokra, személyekre, akiken keresztül a láthatatlan, fölfoghatatlan, megmérhetetlen és körülírhatatlan szentháromságos Egy Istennel találkozhat. Ezek közül a legkiválóbb az Istenszülő. Ez eddig is így volt, de egy rendkívüli helyzetben még nagyobb szükség van rá.

Fontos, hogy nem az Istenszülő személye miatt, nem a csodák vagy a kegykép miatt jövünk Máriapócsra, hanem a szentháromságos Egy Isten miatt.

✠ Június közepe van, fogadnak már zárandokokat? Működik a zárandokház?

Minden tekintetben betartjuk az érvényben lévő állami szabályokat és előírásokat. Ezeknek megfelelően már fogadunk csoportokat és szállóvendégeket is. Természetesen a higiéniai előírásokat betartjuk és betartatjuk. A templom is nyitva van, a liturgiákra is lehet jönni, az előírások betartásával.

✠ Hogyan alakul a búcsúk rendje?

Egyelőre a búcsúkat nem tartjuk meg. Reményeink szerint az első az augusztusi Nagyboldogasszony-napi búcsú lesz majd. A búcsúk szokásos rendje várhatóan ez után állhat majd vissza.

Az interjú az Új Ember 2020. június 14-i számában jelent meg.

LEGEZA KATA

HARMINCÉVES a Görögkatolikus Szemle

HAVILAPUNK FENNÁLLÁSÁNAK HARMINCÉVES JUBILEUMÁN AZ ELSŐ SZERKESZTŐSÉG UTOLSÓ, MÉG KÖZTÜNK LÉVŐ ROVATVEZETŐJE, LEGEZA JÓZSEF ATYA HARMINC ÉV UTÁN IS UGYANAZZAL AZ ODAADÁSSAL VEZETI

A **KÖNYVESPOLC MELLETT** ROVATÁT. JOZSÓ ATYÁVAL LÁNYA BESZÉLGETETT A KERÉK ÉVFORDULÓ ALKALMÁBÓL.

1990-ben indult a Görögkatolikus Szemle. Hogy született az ötlet, kik voltak az első szerkesztők?

A rendszerváltás hajnalán volt egy nagyon buzgó papunk, Szaploneczay Gyurka bácsi, az akkori nyírcsászári parókus. Ő indított el egy egyre népszerűbb újságot, az Egyházközségi Tudósítót, melyből három szám jelent meg. Az ő elhivatottságát fogta vitorlába Keresztes püspök úr, amikor egy nagyobb, központi, egyházmegyei lapot szervezett. A szerkesztőségen belül Gyurka bácsi az egyházmegyei lapot szervezte meg, Király Ernő bácsi a teológiai oldalt vitte, Bacsóka Pali bácsi a lelki élettel foglalkozott, Mosolygó Marci bácsi a gyermekrovatot vezette, én pedig az irodalmi vonalat vittem. Azért bácsizom őket, mert megtiszteltetés volt fiatalabbnak az idősebb bölcsek között munkálkodni, és korban szinte a gyermekük lehettem volna. Sajnos egyikük sincs már közöttünk. Mind nagy egyéniség volt.

SZAPLONCZAY GYURKA bácsinak anyni energiája volt, amennyi három embernek is elég lett volna. Fáradságot nem kímélve eljárt Szabolcsból egy-két dunántúli nagyvárosba, és Szent Liturgiát mutatott be az ott felfedezett néhány görögkatolikusnak. Állandó vidámság jellemezte. Szép, nagy családja volt. Viccből mesélte, hogy öt ötször rúgták ki a szemináriumból, de hatszor vették vissza. „*Hat-öt-re nyertem*” – kacagott hozzá. Lehet, hogy ez nem volt igaz, de jól hangzott, s vele nevtünk mi is. Tisztes öregséget ért meg. Halála előtt mindig beugrott a Fő utcai templomba, mert előtte ment el útbán a Frankel Leó úti kórházba, ahol Kisida Elek görögkatolikus főorvos úr kezelte. Sokat beszélgettem Szaploneczay Gyurka bácsival, mert a Szemlén túl volt egy közös pont az életünkben: egy faluból valók voltunk. De amúgy is nagyon közel állt a szívemhez. Példamutató volt, ahogy szembenézett Isten akaratával, és felvállalta a betegségét, amely által átlépett az örökkévalóságba.

KIRÁLY ERNŐ bácsi végtelenül puritán életet élt. Rómában szerzett erkölcs-teológia diplomát. Többször segített anyagilag szegényebb paptársain, míg ő maga egy rozoga, lepukkant autóval járt.

BACSÓKA PALI bácsi lírai, mély érzésű ember volt. Egy érdekesség vele kapcsolatban, hogy kiválóan beszélt franciául. Sokáig Budán volt parókus, majd Miskolcon és Mária-pócson szolgált. Budán minden délután keleti egyházzenét tett fel a templomban, hogy a betérők azt hallgassák. Híresek voltak diavetítései. Emlékezetes volt például az Athosz hegyéről készített zenés, képes úti beszámolója. Ezáltal vele utaztunk mi is. Gondos munkával kazettákat állított össze Ady Endre, József At-

tila és más nagy költők istenélményéről, s ezeket osztogatta híveinek. Zenés, verses áhítatot lehetett a kazettákról visszahallgatni, s benne volt ezekben a hanganyagokban Pali bácsi lelkesége is. Munkájának gyümölcsét tapasztaltam, amikor az ő volt parókiájára kerültem káplánnak. Később, pócsi parókusként rengeteget segített a határon túli magyarokon, akiknek akkoriban nyílt először lehetőségük arra, hogy szabadban jöjjenek az anyaországba.

MOSOLYGÓ MARCI bácsi derűs, már fiatalon is szeretetre méltó, nagypapás kisugárzású ember volt. Nyíregyházán, a püspökség udvarán élt népes családjával. Amikor én sok éve kispapként odakerültem, ő volt a spirituális. Minden hátsógondolat-nélküliség jellemezte. Ő tényleg elmondhatta magáról Petőfi költői szava: „*Mint róna, hol születtem, lelkem útja tetteimben egyenes.*” Még az arcára is jó volt ránézni, sugárzott róla a gyermeki ártatlanság és a jóság. Családjával példás életet élt, mindenki merített belőlük.

Számomra akkor ők bácsik voltak, pedig annyi idősek voltak akkor, mint most én, sőt fiatalabbak.

Milyen érzés volt a rendszerváltás utáni években görögkatolikus papként és egyben szerzőként kezdedben tartani az első számot? Milyen volt a fogadtatása?

Ma is mindig izgalommal várom az újság fizikai megjelenését. Valahogy úgy vagyok vele, mint amikor Nyíregyházán voltam káplán, s akkor nyílt meg a városban a Móricz Zsigmond Színház. Talán nem volt különleges a társulata, de a miénk volt, s ettől volt különleges. Minden darabot megnéztünk, igyekeztünk már a premierre jegyet szerezni. A színészek közöttünk éltek, hisz nem messze volt a templomunktól a színészotthon, így ismertük mindegyiküket, az utcán jó volt velük találkozni, kicsit a távoli rokonainknak éreztük őket. Az újsággal is így vagyunk. Lehet, nem különleges másnak, de mi, görögkatolikusok minden betűt végig olvasunk, minden szerzőt megbecsülünk, mert a miénk. Pláne elindulásakor minden alkotót ismertünk, s ha olvastuk valaki írását, az arca is felidőződött bennünk.

Mit érzékeltetek a szerkesztőségben a rendszerváltásból? Szabadban lehetett írni, vagy ott volt azért még mindenki az óvatosság?

Az úgynevezett rendszer annyira nem befolyásolta az újság tartalmát. Igyekeztünk a kortól függetlenül, nem időszakos, röghöz kötött dolgokról írni, hanem hitünk egyetemes igazságait közelebb vinni olvasóinkhoz. Ez nem egy politikai lap, lelkiéleti újság volt mindig is. Fel sem érünk irodalmilag hozzájuk, de egyébként Tolsztoj, Csehov és a többi nagy, örök érvényű szerző műve is évszázadokon keresztül mindig aktuális volt, minden korban volt mondanivalója. Az az igazság sajátja, hogy egyetemes érvényű.

Mintegy hatvan katolikus egyházi emberről bizonyítható, hogy ügynöki jelentéseket írt a szocializmus idején. A papok tudtak akkoriban kollégáik beszervezéséről, és ha igen, mit gondoltak?

Erről mi nem tudtunk. Mi általában szubjektíve, aszerint értékeltük az embereket, hogy velünk hogy viselkedtek, mit nyújtottak. Meg kellene próbálni Isten szemével nézni ezeket a dolgokat. Mi innen azt láttuk és azt látjuk, hogy bízni kell abban, hogy Isten minden hatalomnál nagyobb, Ő nem szorul rá a földi hatalom támogatására. A vértanúk vére és szentek nagysága ellensúlyozza az Egyháznak mint halandó emberek közösségének hibáit. Isten ott is eligazodik, ahol mi ámulva és tévován boncolgatjuk életünk titkait. Ő tudja egyedül, miféle erők, nehézségek alakítják egy ember életét, és meddig vagyunk felelősek életünk alakulásáért, meddig vagyunk tehetetlen áldozatai a körülményeknek.

Mi készítettet, hogy te is részt vegyél az újság szerkesztésében? Milyen érzés volt a kommunizmus után (még a kommunizmusban tulajdonképpen) az első görögkatolikus sajtóterméken dolgozni?

Nem önként jelentkeztem az újságnál, felkértek. Megtisztelő feladatnak tartom, és tartottam mindig is. A gondviselés adta a lehetőséget. Hány atya volt, aki kiválóan dolgozott volna az újságnál, de nem volt rá lehetősége. A jelenlegi szerkesztőség nagy erénye, hogy mindig jelzi, hogy nyitva áll a kapu bárki előtt, aki kedvet érez, és szabadon hozzátehet írásaival a Szemléhez. Biztosan sokaknak vannak új ötleteik, amelyek gazdagíthatnák a magazinunkat. Például nagyon jó volna visszahozni egy régebbi szokást. Korai időkben egy-egy egyházközség bemutatása vagy bemutatkozása is részét képezte a tartalomnak, sőt lehetne egy-egy atya portréját lejegyezni, hogy a hívek is lássák, hogy valósul meg egy papi hivatáson keresztül az evangélium, s ugyanígy akár egy-egy jeles, kiemelkedő görögkatolikus hívő esetében. Mindenképpen – már az utókor részére is – meg lehetne emlékezni egy-egy eltávozott papnak az életéről és munkásságáról, vagy esetleg közzétenni a temetésén elhangzott beszédet.

Hogyan zajlott a szerkesztőség munkája, ráadásul egy olyan világban, ahol se mobiltelefon, se internet nem volt? Mi volt a menete a feladatok leosztásának, a témaválasztásnak és a közös munkának?

A más újságnál szokásos szerkesztőségi munka nálunk nem volt. Az induláskor, harminc éve összejöttünk Nyíregyházán. Bacsóka Pali bácsi volt a főszerkesztő, és az alapító atyák egymás között eszmét cseréltek a tartalomról. Én egy fiatal csikó voltam, csak figyeltem, vártam a szerkesztőségi instrukciót. Bár az egy mondat volt, de meghatározta számomra a későbbi harminc évet: „Ütköztess egy-egy irodalmi alkotást a Bibliával!” Megkértek, hogyha úgyis sokat olvasok, ismertessek egy-egy irodalmi alkotást, s mutassak rá arra, ami azonos vagy ami ellentétes a Szentírás tanításával. A havonta megjelenő írásokban igyekezzek olyan irodalmi alkotásokat is megismertetni, amelyeket az olvasók esetleg nem olvasnak el, de annak a lényegét vagy egy-egy kiemelkedő gondolatát ezáltal magukévá tehetik. Olyat igyekezzek választani, ami szeretetre, ösztönzésre, empátiára s minden olyan erényre nevel minket, amelyet a könyvek szerzői is szerettek volna műveikkel elérni, de időhiány miatt a közönség nem biztos, hogy a kezébe tud venni. Az igazi irodalom ugyanis az emberi létet reménységgel tölti el, és igazi távlatokat mutat fel számunkra. Olvasmányainkból ösztönzést kapunk az élet valós értékeinek átélésére, s ezek segítségével még az imádságaink bensőségességét is mélyíthetjük.

Mivel még nem volt számítógép, írógéppel lepötyögtük a Szemlébe szánt írást, és postán feladtuk. A főszerkesztő volt az, aki a beküldött cikkeket kiválogatta aszerint, hogy melyik milyen műfajba való, esetleg melyik nem alkalmas, vagy melyik az, amit helyhiány miatt nem közöl.

Hogy alakult ki benned a könyvek iránti szeretet és a Könyvespolc mellett rovat ötlete? Mi volt az eredeti koncepció?

A könyvek iránti szeretet még gimnazistakoromban alakult ki. Piarista tanáraink kiválóak voltak. Kettő él még közülük. Lukács László tanár úr ismertebb, hiszen a Vigilia főszerkesztője volt sokáig, s még most is jelennek meg benne cikkei, írásai.

Mit adott a papságodhoz a szerkesztőségi pluszmunka? Inspirálta egyik a másikat?

Mindenképpen. Főleg régebben először „elprédikáltam” azt, amit írtam. De most már nem jellemző, mert szeretném, ha a templomunkba járó híveimnek is újdonság volna az írásom, amikor kézbe veszik az újságot. Ettől függetlenül egy-egy mű hatása mindenképpen beépül az ember gondolkodásába, és „kikukucskál belőle”.

Fel tudsz idézni egy kedves emléket, olvasói visszajelzést a Görögkatolikus Szemléhez kapcsolódóan?

Az összegyűjtött cikkek válogatva megjelentek Könyvespolc mellett címmel két kötetben. Jó érzéssel tölt el, hogy az első kötet teljesen elfogyott. A második még beszerezhető. Ezekből elküldtem hálából egy-egy példányt Székely János püspök atyának, akinek beszédeiből, gondolataiból sok inspirációt kaptam hivatásom során. Igazán szívmelengető volt a válasza: „Kedves József atya! Köszönöm! Igazi kincseshánya ez a könyv!”

A másik, ami eszembe ötlök, hogy volt egy néni, akihez jártam havonta. Mindig az ágyánál volt az újság, azt olvasgatta, forgatta, egész hónapban izlelgette a Görögkatolikus Szemle tartalmait. Mindig ott láttam az ágya mellett a Szemlét a Szentírás, a rózsafüzére és az imakönyve mellett. Megható volt ez számomra.

Írásaidból is sugárzik a vidámság és a derű, s aki ismer, tudja, hogy melletted elkerülhetetlen a nevetés. Hogy tudsz ilyen derűs lenni mindig? Minek köszönhető ez a személyiséged?

Ez nem kerül erőfeszítésbe, hisz a Jóisten adománya. Igyekszem néha komoly lenni, de nekem az kerül erőfeszítésbe. Sokszor kérem a Mindenhatót, hogy adjon „*patakod sodrának medret,*” hogy ne vigyem túl zásba a humort, és találjam meg mindig a helyét, hogy mikor van „*ideje a nevetésnek*”.

Mit jelent számodra az olvasás, a könyvek világa? Mit kaptál az irodalomtól?

Az irodalom nevel, erősít, vigasztal, lelki feszültségeinket oldja, gyönyörködtet, felemeli a lelket egy magaslatra. Ebben a kusza világban hálásnak kell lennünk az Úristennek, aki az írók és költők által megajándékoz az olvasás felemelő és tiszta élményével, és ajkukról az evangéliumi szeretet, megértés és világosság szavai hullanak ránk, olvasókra. Ők azok, akik magukban hordják mindazt a konfliktust és megoldást, amely bennünket egyenként és külön-külön más és más formában bánt, de a művekben átélt megoldása továbbléti életünket. Sokszor – főleg a fáradt, hajszott ember számára – egyszerűen lelki fellélegzést jelent az olvasás élménye. Elrepít minket a hétköznapi gondok elől.

Minden mű a valóságnak, az életnek egy darabját ragadja meg. Ezt a valóságot a jó író olyan elevenen tárja fel számunkra, és olyan erővel tölti ki vele a figyelmünket, hogy elfeledkezünk szinte mindenről: arról, hogy hol vagyunk, milyen idő van, milyen gondjaink és bánataink vannak. Mert a nagy mű magával ragad. Néha megesik, hogy egy-egy regény környezetétől vagy embereitől napokig el sem tudunk válni. Mint ha átköltöztünk volna a világukba. Ha este letesszük a könyvet, éjszaka azokról az emberekről álmodunk, akik benne szerepeltek, de egészen más dolgokat élünk át velük álmunkban, mint ami a könyvben írva volt. Tudatalattinkkal tovább visszük életüket, elkeverjük saját sorsunkba, vonatkozásba hozzuk ismerőseinkkel. Amikor másnap újra kézbe vesszük a könyvet, folytatjuk történetüket. Egészen különös örömet nyújt mások életének, világának a magunkévá tétele az olvasáson keresztül. Érezzük, hogy a mű történetei, hősei és tanulságai saját életünkbe is beáradnak, kiszélesítik világunkat, nézőpontunkat.

Abban, hogy az irodalom kiemel a hétköznapiakból, s magával ragad egy másik világba, nagy lelki érték rejlik. Az ember ugyanis többé-kevésbé rabja énjének, környezetének, és többnyire úgy érzi, hogy körülötte forog a világ, vagy legalábbis azt szeretné, ha úgy lenne. Borzasztó ez a rabság, ez a függőség. Az ebből való szabadulásnak sokféle módja van, és keresni is kell a módokat, mert Isten azt akarja, hogy szabadok legyünk. Ő ki akar emelni ebből a börtönből, le akarja venni rólunk a láncokat, ki akar szabadítani önzésünk rabságából. Ezt a gesztust gyakoroljuk, amikor rácsodálkozunk egy szép alkotásra, és alázatosan engedjük, hogy hasson ránk, alávetjük magunkat azoknak a gazdag értékeknek, amelyeket egy-egy nagy mű hordoz. Gyakoroljuk azt, amit a vallás akar tenni, hogy önmagunkból kiemeljen, és Isten és az embertársak felé kitarjon. Az írói, költői alkotásba való belemélyedés így voltaképpen vallásosságunkat segíti, ezt a kimozdulásunkat tréningezi. Még inkább, ha a műben ábrázolt valóság is vallási és erkölcsi elemeket tartalmaz, márpedig ilyenekkel többé-kevésbé minden nagy alkotás tele van, csak meg kell látni őket.

Ugyanakkor az irodalmi alkotás tükröt is tart az olvasó elé. Sokszor magunkra ismerünk vagy úgy, hogy az a rossz, amit ábrázol, teljesen riasztó és idegen számunkra, vagy sajnos pont megvan bennünk, így a mű segít levetközni azt. Tükör akkor is, ha olyan értéket mutat fel, amely megvan bennünk, s ez a magunkra ismerés tudatosítja azt, s

önképünket erősíti, és további jóra buzdít. Ha csak félénken, csonkán, elfojtottan van bennünk az olvasott és megkívánt jó tulajdonság, akkor az olvasás élménye mintegy felbátorítja, fejlődésnek indítja vagy új életre ébreszti bennünk azt. Lefújja róla a ráakódott port, s az akadályok elhárítására ösztönöz, hogy merjünk még jobbak lenni, mint amik vagyunk. Ha az olvasott értékről úgy érezzük, hogy nincs meg bennünk, akkor a mű egyik szereplőjén keresztül a felfedezés élménye ráébreszt erre a hiányra, és sajnálatot, szegyenkezést vagy bosszúságot kelt bennünk, hogy bárcsak mi is olyanná válnánk. Vágy ébred lelkünkben utána, és arra sarkall, hogy mégis próbáljuk kifejleszteni magunkban. A francia filozófus és költő Jean-Marie Guyau-tól olvastam valahol, hogy „*a lélek fölemelkedik annak magasságába, amit bámul, azzá szeretné válni, amit csodálok, és bizonyos fokig azzá is válok*”. A néző mindig azonosul azzal, amit néz, az olvasó azzal, amit olvas. Minél többet olvas az ember, annál jobban kitarulkozik számára a világ.

Van kedvenc műved, szerződ?

Elsősorban az oroszok, Csehov, Tolsztoj, mert a lélek legmélyét szólaltatják meg. Magyarok közül különösen kedvemem Móra Ferenc, akinek tiszta lelkisége nagyon megragad.

Mit jelent neked a mai napig is ugyanazt a rovatot vezetni? Mi változott leginkább az évek során? Máshogy írsz-e ma, mint a kezdeti években?

Sokat olvasok, és arra gondolok, de jó volna ezt másoknak elmondani, a szemüket a könyv lapjaira irányítani. Ez nem változott az évek során, és az sem, hogy azokat a történeteket szeretem, amelyek olvasmányosak, könnyen érthetők. Jézus a példakép, aki maga is szeretett példabeszédekben tanítani. Példabeszédei mindig egyszerűek, érthetőek és világosak voltak az egyszerűbb emberek számára is. A példabeszéd Szent Ágoston szerint olyan, mint az a folyam, amelyben az elefánt is megfürödhet, de az egérke sem fullad meg benne. Mindenki a saját kedvére merít belőle annyit, amennyit szeretne. Ilyen az irodalom is. Mindenki azt visz el az adott műből, ami őt megragadja, ami őt megszólítja. Ferenc pápa ez év május 17-én, a tömegtájékoztató világnapján így fogalmazott: „*A tömegtájékoztató világnapjának idején üzenetét az »elbeszélés« témájának szeretném szentelni, mert azt hiszem, hogy ha nem akarunk eltévedni, akkor olyannyira szükségünk van a jó történetek igazságára, akár a levegőre: olyan történetekre, amelyek építenek, és nem rombolnak, történetekre, amelyek segítenek megtalálni a gyökereinket, és megadni az erőt ahhoz, hogy együtt előre tudjunk haladni. A minket körülvevő hangok és üzenetek zűrzavarában szükségünk van egy emberi történetre, amely nekünk és rólunk szól, és a bennünk lakozó szépségről beszél. Egy történetre, amely a világot és az eseményeket szelíden szemlélve képes értelmezni, ami elbeszéli, hogy mindnyájan egy élő szövet részei vagyunk, és ami megmutatja, hogy a szálak, amelyek összekötnek minket, milyen szorosan fonódnak össze.*” Azt hiszem, tényleg nagy szükségünk van jó és építő történetekre.

Mit kívánsz a következő harminc évre a lapnak?

Mi mást kívánnék a következő harminc évre, mint azt, hogy kerüljünk közelebb Istenhez. Sok módja, útja van. Szerintem a Görögkatolikus Szemle a rengeteg út között az egyik.

